

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Педагогічний факультет
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор науково-педагогічної
роботи Н. В. Михальченко
30 серпня 2023 року

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Ступінь магістра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма Початкова освіта

Миколаїв – 2023

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Білявська Тетяна Миколаївна, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, кандидат філологічних наук

РЕЦЕНЗЕНТ: Дячук В.І., директор СЗОШ № 50 м. Миколаєва

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Завідувач кафедри С.І. Якименко

Програму погоджено з гарантом ОП (назва) _____ (за потреби)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Голова навчально-методичної комісії Л. М. Хрящевська

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол № 12 від «30» серпня 2023 року

Голова навчально-методичної ради Н. В. Михальченко

Анотація

Програму вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» складено відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності 013 Початкова освіта. У програмі висвітлено обсяг навчального матеріалу із зазначеної дисципліни, необхідне навчально-методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Ключові слова: наука, наукове дослідження, методи дослідження, науковий текст, наукові публікації.

Summary

The program of studying the normative discipline «Methodology of scientific research» is made in accordance with the educational-professional program of the specialty 013 Primary education. The program covers the amount of educational material in this discipline, the necessary educational and methodological support, components and technology for assessing student achievement.

Key words: science, scientific research, research methods, scientific text, scientific publications.

ВСТУП

Програму вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» складено відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності 013 Початкова освіта. У програмі висвітлено обсяг навчального матеріалу із зазначеної дисципліни, необхідне навчально-методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: специфіка проведення наукового дослідження, наукові тексти.

Міждисциплінарні зв'язки: педагогіка, українська мова за професійним спрямуванням, філософія освіти.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Мета курсу: активізація здібностей до наукової та науково-педагогічної діяльності.

Завдання: оволодіння основними теоретичними засадами, методами та способами наукового пізнання з метою набуття відповідних компетентностей, створення необхідного підґрунтя і мотивації для самостійного проведення фахових наукових досліджень.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування початкової освіти в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.

ПРН 5. Організовувати та управляти робочими та освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-3. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-4. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість

ЗК-5. Здатність працювати автономно.

II. Спеціальні:

СК-2. Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати різні стратегії комунікації, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

СК-5. Здатність організовувати та управляти робочими та освітніми процесами в початковій освіті, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит I. Наука. Наукове пізнання. Наукове дослідження. Наукова діяльність

Тема 1. Наука як спосіб пізнання світу

Тема 2. Наука і наукове дослідження

Тема 3. Наукова діяльність

Кредит II. Методологія досліджень

Тема 4. Науковий метод та основи методології досліджень

Тема 5. Теоретичні методи досліджень

Тема 6. Емпіричні методи дослідження

Кредит III. Структура та етапи наукового дослідження. Оприлюднення результатів наукових досліджень

Тема 7. Структура та етапи наукового дослідження

Тема 8. Оприлюднення результатів наукових досліджень

Кредит IV. Науковий текст

Тема 9. Науковий текст

Тема 10. Основи документознавства й інформаційного забезпечення наукових досліджень

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит I. Наука. Наукове пізнання. Наукове дослідження. Наукова діяльність

Тема 1. Наука як спосіб пізнання світу. Етапи становлення і розвитку науки. Основні наукові поняття. Функції науки. Класифікація наук. Проблема, гіпотеза. Поняття наукової теорії. Стандартна модель наукової теорії. Наукове пізнання. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма.

Тема 2. Наука і наукове дослідження. Процес наукового дослідження: види, характеристики, рівні. Ознаки наукового дослідження. Види досліджень: пошукові, фундаментальні та прикладні; емпіричні, теоретичні, виробничі. Операції з поняттями. Сучасна система наукових знань. Дисциплінарні та міждисциплінарні дослідження.

Тема 3. Наукова діяльність. Загальні поняття про наукову діяльність. Організація науково-дослідної діяльності в Україні. Особливості індивідуальної наукової діяльності. Напрямки наукової діяльності. Норми наукової етики. Розвиток мережі закладів, що здійснюють підготовку наукових кадрів.

Кредит II. Методологія досліджень

Тема 4. Науковий метод та основи методології досліджень. Методологія наукового пізнання: поняття, класифікаційні рівні і основні принципи. Етапи науково-дослідної роботи. Основні елементи методології наукових досліджень. Класифікація методів наукового дослідження. Процес наукового дослідження. Методика дослідження. Результати дослідження.

Тема 5. Теоретичні методи досліджень. Методи аналізу, класифікації і побудови теорій. Теоретичні методи досліджень. Наукові закони, регулярність та випадковість. Складові теоретичного дослідження.

Тема 6. Емпіричні методи дослідження. Інструментарій обробки даних емпіричних досліджень. Спостереження як метод пізнання. Експеримент як особлива форма наукового пізнання. Емпіричні методи дослідження. Загальні та спеціальні методи наукового дослідження.

Кредит III. Структура та етапи наукового дослідження. Оприлюднення результатів наукових досліджень

Тема 7. Структура та етапи наукового дослідження. Етапи наукового дослідження: постановка проблеми, пошук та формулювання наукової теми, вироблення методології, збір та аналіз фактів, експеримент, висновки, апробація. Актуальність проблеми та її обґрунтування. Категоріальний апарат наукового дослідження. Понятійний апарат дослідження. Структурні елементи наукового дослідження.

Тема 8. Оприлюднення результатів наукових досліджень. Наукові публікації: поняття, різновиди, основні вимоги. Наукометричні бази даних. Показники цитованості науковця.

Кредит IV. Науковий текст

Тема 9. Науковий текст. Науковий текст: різновиди, специфіка та основні вимоги до підготовки. Специфіка та структура наукового тексту. Мовні особливості наукового тексту.

Тема 10. Основи документознавства й інформаційного забезпечення наукових досліджень. Документальні джерела інформації. Різновиди документів. Інформаційно-пошукові ресурси мережі Інтернет.

Рекомендована література

Базова

1. Методологія наукових досліджень. Підручник / Данильян О., Дзьобань О. Х.: Право, 2019. 368 с.
2. Хрестоматія з історії та філософії науки / Галіченко М.В., Поліщук І.Є. Херсон, 2018.
3. Методологія наукових досліджень. Підручник / Стеченко Д.М., Чмир О.С. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 317 с.
4. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf>
5. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник / О.І. Гуторов; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва Х.: ХНАУ, 2017. 272 с.
URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/558/1/Методологія%20та%20організація%20наукових%20досліджень.pdf>
6. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
URL: https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf
7. Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків: Право, 2017. 448 с.
URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16993/1/Danilyan_Dzoban_NP-58.pdf

Допоміжна

1. Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
2. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII зі змін. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
4. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 № 3322-XII зі змін. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/annot/3322-12>
5. Про схвалення Концепції розвитку Національної академії наук України на 2014 - 2023 роки. НАН України; Постанова, Концепція, Перелік від 25.12.2013 № 187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0187550-13#Text>
6. ДСТУ 8302:2015 Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». URL: <https://drive.google.com/file/d/0B1Ugk1fhA47Ha1NfZkIYZ3QzeEU/view>
- 7.25. Правила оформлення списку використаних джерел при написанні наукових робіт. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylaoformlennyaspyskuvykorystanyhdzherel.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>

2. Електронні бібліотеки: <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.